

Pasaulio

Lietuviai

MĖNESINIS ŽURNALAS | LEIDŽIAMAS NUO 1963

2014 GEGUŽĖ 05/527

VILNIUJE EKSPONUOJAMI K. ZAPKAUS PAVEIKSLAI
K. ALMENAS PRISTATĖ
DETEKTYVĄ „VAIVOS JUOSTA“
IŠEIVIJOS DAILEI - ATVIRAS LIETUVOS GLĖBYS
„MISIJA SIBIRAS 2014“
KVIETĖIA Į EKSPEDICIJĄ
PASAULIO LIETUVIŲ TAPATYBĖ - KELIASLUOKSNĖ

VOKIETIJA. Kas ilgiausiai mokytojauja Vasario 16-osios gimnazijoje?

AUSTRIJA. Atgimsta Lietuvių bendruomenė

LATVIJA. Rygoje gražaus sodo apsuptyje rasime lietuvišką salą

ESTIJA. „Pasisodino“ K. Donelaitį prie savo stalo

JAV. Bendruomenė tarė „Labas“ naujokams

KALBU LIETUVIŠKAI

ISSN 1732-0135

9 177173 2013125

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS IR JŲ KONTAKTAI PASAULYJE

AIRIJA

Arūnas Teišerskis
pirmininkas@alb.ie
24 The Court, Moyglare Hall,
Maynooth, co. Kildare
IRELAND
info@alb.ie
www.alb.ie

ARGENTINA

Fernando Daratėnas
albalost@gmail.com
Mendoza 2280 (1870)
Avellaneda Bs. As.
ARGENTINA

AUSTRALIJA

Gabrielius Žemkalnis
gzemkalnis@gmail.com
ALB krašto valdyba
PO Box 307 Nth. Melbourne 3051
AUSTRALIA
www.austlb.org

AUSTRIJA

Angelika Krause
lbanaujienos@gmail.com
www.lietuviai.at

BELGIJA

Arnoldas Prancevičius
belgliet@gmail.com
www.belglietuviai.eu

BRAZILIJA

Waldemar Sidaravicius
brazilijoslietuviubendruomene@gmail.com
Praça República Lituanica N° 74
São Paulo
BRASIL
CEP: 03140-050

BULGARIJA

Remigijus Narauskas
lietuviai.bg@gmail.com
Alabin str. 38, 3 d fl.
1000 Sofia
BULGARIA

ČEKIJA

Sigitas Adomavičius
adomavicius@rona.cz
Lekninova 1070
463 11 Liberec 30
CZECH REPUBLIC
clb@lietuviai.cz
www.lietuviai.cz

DANIJA

Akvilė Vžesniauskaitė
pirmininke@lietuva.dk
Nyvej 1, 2TV,
DK-2600 Glostrup
DENMARK

ESTIJA

Cecilija Rasa Unt
rasa@solo.ee
Ehitajate tee 37-45
Tallinn 12612
ESTONIA
www.hot.ee/elu

GRAIKIJA

Jurgita Montvydaitė
lietuviu.bendruomene.graikijoje@gmail.com
K. Palama 35, 11141
Athens
GREECE

GRUZIJA

Zina Karukhnishvili
ruta-Geo@yandex.ru
Kekelidze 1 - 18
Tbilisi 0179
GEORGIA

ISLANDIJA

Jurgita Motiejūnaitė
ltis@ltis.org
www.ltis.org

ISPANIJA

Ieva Čekuolytė
escribe@lituanos.es
www.lituanos.es

ITALIJA

Vytautė Ramonaitė
ilb@lituani.net
www.lituani.net

JAPONIJA

Daiva Maekawa
bendruomene.jp@gmail.com
3-13-7-205 Ebisu,
Shibuya-ku, Tokyo 150-0013
JAPAN
www.japonija.org

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTIJOS

Sigita Šimkuvienė-Rosen
JAVLBKV@gmail.com
LithUScommunity@gmail.com
43 Anthony St.
New Haven, CT 06515
USA
www.lithuanian-american.org

JUNGTINĖ KARALYSTĖ

Zita Čepaitė
valdyba@jklb.org
www.jklb.org

KANADA

Joana Kuraitė-Lasiene
klb@on.aibn.com
1 Resurrection Road
Toronto ON M9A 5G1
CANADA
www.klb.org

KAZACHSTANAS

Lietuvių kultūros draugija „Aidas“
Rolandas Kliučinskas
cppm@mail.ru,
r.kliucinskas@csolutions.kz

Lietuvių bendrija „Lituanika“

Vitalijus Tvarijonas
lituanica@mail.kz
Bukhar-Zyrau pr. 55-30
Karaganda
KAZAKHSTAN

KOLUMBIJA

Stasytė Slotkutė
stasyte_s@hotmail.com
Diagonal 115 A # 70 C 75 Cons.
4, Clinica Shaio
Bogota
COLOMBIA

LATVIJA

Rolandas Žalnierius
r.zalnierius@gmail.com
Teatro 8.LLB
Lietuvių namai LV-5400
Daugavpils
LATVIA

LENKIJA

Jonas Vydra
11-Marca ul. 16
16-515 Punska
POLAND
jonasv@o2.pl
+48875161013
www.punskas.pl

LIUKSEMBURGAS

Žilvinas Bubnys
valdyba@lietuva.lu
www.lietuva.lu

MOLDOVA

Irena Garliauskaitė
garliauskaite@yahoo.com
b-dul Dacija 38-195
Kishinev
MOLDOVA
irena.garliauskaite@urm.lt

NAUJOJI ZELANDIJA

Povilas Bartašiūnas
oshiras.bar@googlemail.com arba
daliakubiliute@windowslive.com
www.lsnz.co.nz

NORVEGIJA

Otilija Šimaitytė
otilija.sim@gmail.com
www.lietuva.no

NYDERLANDAI

Saulius Buivys
voorzitter@olbinfo.nl
www.olbinfo.nl

PORTUGALIJA

Rasa Kalinauskaitė-Stankevičienė
pirmininkas@pt-lt.org
Av. 5 de Outubro, 81-1 Esq.
1050-050 Lisboa
PORTUGAL
www.pt-lt.org

PRANCŪZIJA

Linus Maknavičius
linas@prlb.org
12 Rue De La Coudee
91540 Ormoy
FRANCE
valdyba@prlb.org
www.prlb.org

RUSIJA

Rusijos Lietuvių Taryba
Gintautas Želvys
bendrijaspb@mail.ru
RUSSIA

SLOVENIJA

Slovėnų–lietuvių draugija „Baltica“
Ula Kepežinskaitė Đurić
sld.baltica@gmail.com
Kamnogoriška 39
1000 Ljubljana
REPUBLIC OF SLOVENIA

SUOMIJA

Jurgita Kekkonen
jurga.kekkonen@gmail.com
Rauhankatu 13 A
00170 Helsinki
FINLAND
www.lietuviai.fi

ŠVEDIJA

Rūta Mikloviene
valdyba@lietuviai.se
www.lietuviai.se

ŠVEICARIJA

Jūratė Caspersen
jurate@caspersen.ch
Dorfstrasse 198
CH- 8706 Meilen
SWITZERLAND
www.lietuviai.ch

UKRAINA

Dalia Makarova
daliamar@yandex.ru

URUGVAJUS

Gustavo Martínez
gustavolituania@gmail.com
Tel. +598 2 902 23 71
Mob. tel. +598 99 15 10 20
Rio de Janeiro 4001
Montevideo
REPUBLICA ORIENTAL DEL
URUGUAY

VENESUELA

Vytenis Folkmanas
vytenis61@hotmail.com
Luis Rosales-Statkus (ryšiams)
alvydas@cantv.net

VENGIJA

Reda Rimkute-Lorincz
litvania@gmail.com

VOKIETIJA

Antanas Šiugzdinis
vokietijoslb@bendruomene.de
Lorscher Str.1
68623 Lampertheim-Huettenfeld
GERMANY
office@vlbe.org
www.vlbe.org

Pasaulio Lietuvis

REDAKTORĖS ŽODIS

Kalbamės apie kalbą 5

LIETUVOJE

Liepą kviečiame į suvažiavimą ir į Tolminkiemį 6
 Pasaulio lietuvių ekonomikos forumas gilinsis ne tik į ekonomiką 7
 Provokacijų vakaras, arba detektyvas apie sovietmečio milicininką 8
 Knygos – dovanų 9
 Pokalbis apie sovietinės inteligentijos jausmus 10
 Išėjimas dailei – atviras Lietuvos glėbys 11

TEMA

Mokslininkai išsiaiškino, kiek emigrantams svarbi lietuvių kalba 13

AKTUALU

Tarp periferijų: kalbiniai ir kūrybiniai diogenai 18
 „Misija Sibiras'14“: ieškomas prasmingam ir kilniam
 nuotykiui pasiryžęs jaunas žmogus 22

SVEČIAS

Ilgiausiai Vasario 16-osios gimnazijoje dėstanti mokytoja 22

LIETUVIAI PASAULYJE

Su pavasariu atgimsta ir Austrijos lietuvių bendruomenė 25
 Rygos lietuvių namai 26
 K. Donelaitis – Estijos padangėje 28
 Apie kitokią lietuviškumo patirtį – pokalbis su R. Čuplinsku 29
 Ta pati mergelė, tik kita suknelė? Pooranžinė ir pomaidaninė Ukraina 31
 Rašytojos D. Lipčiūtės-Augienės 100 metų gyvenimo pėdsakais 33
 Brazilijoje tartasi dėl galimybių mokytis Lietuvoje 34
 Niujorko lietuvių atletų klubas šventė savo 110-ąjį gimtadienį 35
 „LaBas“, būsimieji Lietuvių bendruomenės nariai! 35
 Vokietijos lietuvių jaunimo suvažiavimas – šiemet bavariškas 37
 Velykinė mugė Dubline 39

TRUMPAI

..... 40

DĖMESIO

..... 42

Mokslininkai išsiaiškino, kiek emigrantams svarbi lietuvių kalba

„Kiekvienas, išmokęs vaiką kalbėti lietuviškai ne Lietuvoje, vertas medalio“, – sako Kristina Jakaitė-Bulbukienė, Vilniaus universiteto dėstytoja, kartu su kolegomis vykdžiusi projektą „Emigrantų kalba“.

Su „Pasaulio lietuvio“ skaitytojais mokslininkė dalijasi įžvalgomis apie tai, kaip svetur gyvenantiems lietuviams sekasi išlaikyti lietuvių kalbą, kiek jiems tai svarbu, kokių kyla kliūčių, ir atskleidžia, kad kalbėdamiesi su mokslininkais ne vienas iš susijaudinimo braukė ašarą ir net pravirkdė pačius tyrėjus. Visgi K. Jakaitė-Bulbukienė sako, kad projekto rezultatai džiuginantys, mat dauguma apklaustųjų lietuvių kalbą brangina ir deda didžiules pastangas ją išlaikyti. ▶

Deimantė
Dokšaitė

K. Jakaitė-Bulbukienė

Kada buvo pradėtas projektas, kaip jis vyko ir kodėl kilo mintis jį inicijuoti?

Mūsų projektas „Emigrantų kalba“ vyko 2011–2013 metais, jį parėmė Valstybinė lietuvių kalbos komisija, o vadovavo prof. dr. Meilutė Ramonienė. Projekte dirbo aštuoni Vilniaus universiteto dėstytojai. Mintis vykdyti tokį tyrimą pirmiausia kilo todėl, kad emigracijos tema labai aktuali visuomenei, daug apie tai buvo ir tebėra kalbama. Emigracija iš mokslinės pusės jau buvo tyrinėta sociologų, politologų, antropologų, psichologų, tačiau iš kalbinės pusės šis reiškinys beveik netyrinėtas, tad buvo atviras laukas moksliniams tyrimams ir diskusijai. Be to, atrodė, kad svarbu žinoti, ką išvažiavę iš Lietuvos mano apie lietuvių kalbą ir lietuvių kalbą. Kartais pašnekovai mūsų klausdavo, kodėl projektą taip pavadino, nes jiems „emigrantas“ atrodė turintis neigiamą atspalvį. Reikia pasakyti, kad žodį „emigrantas“ pasirinkome projektui siekdami turėti vieną terminą visiems savu ir ne savu noru išvažiavusiems asmenims ir jų vaikams bei anūkam.

Norėjome tyrinėti įvairių bangų ir įvairių kartų emigrantus. Mūsų

projekto tikslas buvo kiekybiškai ir kokybiškai ištyti, kokiomis kalbomis ir kokiame situacijose išvažiavę iš Lietuvos kalba, kokia jų nuomonė lietuvių kalbos ir kitų kalbų atžvilgiu, kuo jie jaučiasi esą, ar yra linkę išlaikyti lietuvių kalbą. Apklausėme tokius lietuvius ar lietuvių kilmės asmenis, kurie ne Lietuvoje gyvena ilgiau nei 3 metus ir kurių nors vienas iš senelių yra lietuvis, kurie yra emigravę į Vakarų Europą, Pietų ar Šiaurės Ameriką, Okeanijos šalis ir kt. Pasirinkome dvi šalis tyrinėti giliau: Vokietiją ir JAV, nes ten gyvena daug ir įvairių bangų, ir įvairių kartų respondentų.

Reikia atskirai paminėti vieną iš projekto sunkumų – buvo iš tiesų sudėtinga surinkti emigrantų kontaktus – klausinėjome visais būdais: per ambasadas, per bendruomenes, bet, aišku, veiksmingiausias būdas – per pažįstamų pažįstamus. Suprantama, žmonės dabar gauna daugybę visokiausių pasiūlymų ir prašymų, nebenori į juos reaguoti. Tad visiems, kurie skaito šias eilutes ir kurie patys atsakė į mūsų kiekybinę anketą ar kokybinio interviu klausimus, tikrai nuoširdžiai dėkojame! Dabar emigrantai labai domisi mūsų projekto rezultatais, tad noriu iš anksto paprašyti – dalyvaukite moksliniuose tyrimuose, tada bus ką apibendrinti.

Surinkome iš tiesų daug – virš 2000 kiekybinių anketų, o išsiuntėme prašymų dalyvauti beveik 9000. Siuntėme elektroniniu būdu anketas, kurios buvo paruoštos keturiomis kalbomis: lietuvių, anglų, vokiečių ir ispanų (šios kalbos dažniausios tarp lietuvių ar lietuvių kilmės asmenų). Gavome ir tokių lietuvių kilmės asmenų atsakymų, kurie lietuviškai moka silpnai arba nebemoka, tačiau vis dėlto pabrėžtina, kad dauguma respondentų atsakiusių kalba lietuviškai. Tuo labai

džiaugiamės. Dar atlikome virš 180 kokybinių interviu. Pastebėtina, kad daugumai kiekybinio ir kokybinio tyrimų respondentų lietuvių kalba labai rūpi. Tas tikrai labai džiugina.

Dar vienas dalykas, kuris buvo labai ryškus šiame projekte – labai daug emocijų, nors asmeninių dalykų neklausėme, teiravomės nuomonės apie kalbą, lietuvių kalbą, tačiau dažnu atveju sužinodavome ir žmogaus viso gyvenimo istoriją, skaudulius, susijusius su emigracija, o neretas pasakotojas ir apsisverkdavo, o kartu ašarų nubraukdavo ir tyrėjas. Projektas mokslinis, tačiau nenutolęs nuo realaus gyvenimo.

Dabar jau žvelgiant į įvykdytą projektą, apie kurį greitai pasirodys mokslinė monografija „Emigrantų kalba“, galima pasakyti, kad jis buvo tikrai vertingas ir įdomus tiek mokslinė, tiek žmogiška prasme. Aš pati projekte labiau koncentravaušis į lietuvių kalbos išlaikymo šeimoje klausimus. Neseniai skaičiau paskaitą apie lietuvių kalbos išsaugojimą šeimoje Lietuvos ambasadoje Austrijoje. Po tos paskaitos klausytojai juokavo, kad jei nevertučiau tokio rimto žodžio „paskaita“ ir tarsi neigiamą atspalvį turinčio žodžio „emigrantas“, o pavadinčiau savo pasakojimą „Kaip išmokyti vaikus lietuvių kalbos gyvenant ne Lietuvoje“, tai galėčiau pervažiuoti visas lietuvių bendruomenes. Žinoma, tai tik juokas, bet ir jis rodo, kad lietuvių kalba labai rūpi iš Lietuvos išvažiavusiems žmonėms.

Neretai laikraščių antraštės bauginančiai skelbia: „Senelių drama – lietuviškai nekalbantys emigrantai anūkai“. Kiek šis aspektas atsiskleidė jūsų projekte?

Į jūsų klausimą norėčiau atsakyti šitaip – laikraščiai juk turi ką nors šaukti, kuo nors gąsdinti. Iš mūsų duomenų matyti, kad respondentai tikrai norėtų išlaikyti lietuvių kalbą

ir stengiasi tą daryti emigracijoje. Suprantama, ne visiems tai pavyko, kam dėl žmogiškų aplinkybių: skyrybų, nevienodo nusistatymo dėl lietuviybės išlaikymo, kam dėl to, kad vaikams ėmus priešintis, nusviro rankos. Dažniausiai kalba neišlaikoma mišrioje šeimoje, kai vienas iš sutuoktinių – gyvenamosios šalies kalbos atstovas. Tačiau iš duomenų matyti, kad dauguma respondentų, augusių ir auginančių vaikus ne Lietuvoje, deda labai daug sąmoningų pastangų išlaikyti lietuvių kalbą šeimose – ir jiems tai pavyksta, taip pat ir mišrioje šeimoje. Teko kalbinti ne vieną lietuvių (lietuvių kilmės asmenį), kurio jau tėvai buvo gimę svečioje šalyje – ir pokalbis vyko lietuvių kalba.

Dar svarbu paminėti, kad respondentai kartais prasčiau vertina savo lietuvių kalbos mokėjimą nei iš tiesų yra. Jausdami, kad kalba kitaip nei lietuviai Lietuvoje, jie nedrįsta kalbėti, menkina savo kalbos žinias. Pastebėtina ir tai, kad lietuviai savo vaikams kelia labai aukštus lietuvių kalbos mokėjimo reikalavimus. Jie nori, kad vaikai kalbėtų kaip lietuviai Lietuvoje, nepaisydami to, kad vaikams ši kalba dažnai yra sunkesnė nei gyvenamosios šalies kalba, reikalaujanti sąmoningų pastangų, net ir tuo atveju, kai tai yra pirmoji jų išmokta kalba. Kartais, manau, reiktų nuleisti kartelę vaikų kalbos mokėjimui ir vertinti tai, ką jie moka, o ne tai, ko nemoka, nereaguoti į akcentą ar galbūt ne visai natūralias pauzes.

Papasakokite apie mišrias šeimas ir jose augančius dvikalbius vaikus. Šiuo klausimu nuomonės išsiskiria – vieni teigia, kad dvikalbystė kenkia vaikų vystymuisi, trukdo gerai išmokti kalbą, nepadedą integruotis, kiti gi tvirtina, kad dvikalbiai vaikai net vėliau lengviau mokosi kitų kalbų. Kaip yra iš tikro?

Norėčiau pradėti iš kiek toliau. Lietuvoje mes gyvename visuomenėje, kur dauguma žmonių turi vieną gimtąją kalbą, tad mums tai atrodo įprasta ir normalu, tačiau daugybė pasaulio gyventojų yra dvikalbiai arba daugiakalbiai, tad lietuvių vaikams, kaip ir kitiems pasaulio vaikams, tikrai nieko neatsitiks, jei jie turės kelias gimtąsias kalbas. Ne vienas mokslinis tyrimas yra patvirtinęs, kad dvikalbiui ar daugiakalbiui vaikui geriau sekasi ir kiti dalykai. Be to, visi žinome, kad vaikai kalbą išmoksta natūraliai, o paaugus – jau reikia didelių sąmoningų pastangų, tad neatimkime iš savo vaikų galimybės lengvai išmokti kelias kalbas.

Kartais tėvai išsigąsta, jei vaikas, augantis tarp kelių kalbų, kiek vėliau pradeda tarti pirmuosius žodžius.

Tačiau reikia suprasti, kad vaiko gal-

tėvai. Suprantama, pasitaiko įvairių raidos sutrikimų, kartais vaikas sunkiai mokosi kalbos, tuo labiau dviejų kalbų, bet čia atskiri atvejai, kuriuos reikia spręsti su specialistu, tik kažkodėl pasakojimai apie tokius atvejus labai greitai paplinta.

Tėvai, kurie moko šalies kalbos, patys jos gerai nemokėdami, daro neabejotiną žalą vaikui, juk kalba – tai ne tik komunikacijos priemonė, bet ir kultūra, tradicijos, tapatybė, tam tikras žvilgsnis į pasaulį. Jei tėvai kalbą moka prastai, tai tuomet vaikui nesusiformuoja kalbinė sistema. Aišku, viena, jei kalbos nori truputį pamokyti, supažindinti, palengvinti adaptaciją darželyje ar pamokyti protėvių kartos, ir visai kas kita, jei kalba tik ta kalba, kurios patys gerai nemoka, juk reikia ne tik vaiko paklausti, ar jam nešalta ir ar jis valgyti nenori, bet ir lopšinę padainuoti, apie senovę papasakoti.

Teko išgirsti ne vieną lietuvių kilmės asmenį sakant, kad jis labai gailisi dėl to, jog nemoka lietuviškai, ar net kaltina tėvus, kad jie to neišmokė. Štai ką sako vienas pašnekovas: *Va ir mano patėvis yra tarpe iš tų žmonių, kurie yra lietuviai iš tikrųjų, bet jų tėvai nemokė lietuviškai, ir jie labai dabar visą gyvenimą gailisi, kad nemoka lietuvių kalbos. Tai čia sakau, va, negali smerkt jų, nes yra visokių... Kiti pinigų neturi, kiti laiko neturi, kiti dar kažką tai... Vežti į tų lietuvių mokyklą ar dar kažką tai... Bet tai yra darymas negerai patiem vaikam (vyras, 33 m.).* Net jei nesvarstoma apie grįžimą į Lietuvą, neabejojama, kad kalba suteikia galimybę atskleisti sau įvairesnį pasaulį, suteikia stipresnį pajautimą, kas esi, galimybę tapatintis ir su lietuviais. Tokiu būdu pasaulis atrodo įdomesnis, o pagrindas po kojomis tvirtesnis. O dėl gyvenamosios šalies kalbos – paprastai vaikai ją gerai ir greitai išmoksta, kalba ja be akcento.

Tėvai, kurie moko šalies kalbos, patys jos gerai nemokėdami, daro neabejotiną žalą vaikui, juk kalba – tai ne tik komunikacijos priemonė, bet ir kultūra, tradicijos, tapatybė, tam tikras žvilgsnis į pasaulį.

voje turi susiformuoti dvi kalbinės sistemos, todėl tėvai privalo turėti kantrybės palaukti. Kartais tėvams atrodo, kad vaikai painioja kalbas, o juk iš tiesų jie tiesiog nežino tam tikro žodžio atitiktens, tad reikia jį pasakyti ir palaukti, kol tas žodis įsitvirtins vaiko galvoje, kol vaikas jį priskirs tam tikrai kalbai. Auginti dvikalbį vaiką – tikras menas ir atskiras mokslas, kurį privalo perprasti patys kitokiomis aplinkybėmis augę

Punsko lietuviukai

Kokius mechanizmus, paslaptis atskleidė tėvai, svetur bandantys savo vaikams įskiepyti lietuvių kalbos skiepą? Ką pati patartumėte?

Iš duomenų matyti, kad svarbiausi yra trys dalykai: noras išmokyti vaikus kalbos, sąmoningas apsisprendimas tai daryti ir milžiniškos pastangos. Štai ką sako vienas pašnekovas: *Tėveliai mūsų įdavė tokią pastangą, kad išlaikė mumis, ir mes lietuviškai išmokom ir, žinoma, čia buvo pasirinkimas, mano asmeniškai pasirinkimas buvo, aš turėjau, dauguma draugai buvo iš lietuvių šeimų ir taip toliau. Aš galėjau sau lengvai savo keliais nueiti ir pasakyti „sudiev“ šitai bendruomenei ir gyventi. Bet aš nutariau ir žmona irgi taip pat jaučiasi, kad mes bandysim įdiegti tą lietuvių, kiek galim (vyras, 68 m.).* Išmokyti vaiką savo kalbos kitos kalbos apsuptyje yra sunkus darbas, reikalaujantis kasdienių pastangų, tai nebėra savaiminis dalykas. Kiekvienas, išmokęs vaiką kalbėti lietuviškai ne Lietuvoje, vertas medalio. Šitaip sakydama visai nejuokauju, nes per kokybinius interviu mačiau, su kokiomis didžiulėmis problemomis susiduria tėvai ir kokių pastangų reikia, kad visi sunkumai būtų įveikti.

Sąmoningo apsisprendimo prireikia ne tik mokant vaikus kalbos, bet ir suaugus gyvenant kitos kalbos

Pastebėtina, kad ir lituanistinės mokyklos, ir veikla lietuvių bendruomenėje turi didelės reikšmės mokantis lietuvių kalbos.

apsuptyje ir nesant galimybių vartoti lietuvių kalbą. Štai ką sako viena pašnekovė: *Aš jaučiu, kaip mano lietuvių kalba silpsta. <...> Aš prisiverčiau grįžt į lietuvišką mokyklą kaip mokytoja, kad man bent sykį per savaitę 4–5 valandas reiktų kalbėt lietuviškai ir galvot lietuviškai, ir skaityt lietuviškai, ir pasiruošt pamokoms. Aš nežinau, kiek aš tobulinu lietuvių kalbą, bet aš jai padedu nenumirt (juokiasi) (moteris, 37 m.).* Taigi sąmoningumas išlaikyti kalbą reikalingas ne tik auginant vaikus, bet ir suaugus, nes kartais reikia specialiai pasistengti, kad kalbą būtų galima vartoti.

Labai svarbus ir emocinis ryšys su kalba – jei tėvai įsivaizduoja, kad šeimos kalba gali būti tik lietuvių (mišriose šeimose ir lietuvių) kalba, tai jie stengsis išlaikyti kalbą šeimoje. Štai ką sako viena pašnekovė: *Buvo toks natūralus instinktas ir aš pagalvojau: „Nu kaip aš galiu su savo vaikais kalbėt angliškai? Man čia būtų visiškai visiškai nepriimtina, vi-*

siškai nepriimtina“ (moteris, 72 m.). Kaip matyti iš citatos, pašnekovė jaučia stiprų ryšį su kalba, ir tai tampa motyvu ją išlaikyti.

Sėkmingai lietuvių kalbą išlaikiusiose šeimose dažniausiai buvo naudojamas autoritetu paremtas mokymo būdas. Štai ką sako kalbinti pašnekovai: *Buvo tokia pozicija: namuose kalbame lietuviškai. Jie [tėvai] sakydavo: „Jonai, kalbėk lietuviškai“ (vyras, 44 m.); Aš aiškiai suvokiau, kad tėveliai kalba tik lietuviškai, kad čia namuose yra Lietuva, su seseria kalbėjom tik lietuviškai. Aš labai džiaugiuosi, kadangi mums čia didžiausia dovana (moteris, 68 m.).* Jei tėvai laikosi tokios pozicijos, kad vaikas turi kalbėti su jais lietuviškai, jei paklaustas lietuviškai, vaikas žino, kad taip turi ir atsakyti, tuomet kalbos mokymasis einasi lengviau. Aišku, tokia politika neturi būti labai griežta ir jokių būdu vaikas neturi būti baudžiamas. Tai prie gero nepriveda, kaip pastebi viena pašnekovė: *Neturi būt per daug rimta, turi būt, kaip sako amerikiečiai, „fun“, lietuvių kalba turi būt malonu, tos dainos padeda, tie šokiai padeda, vaikam draugaut padeda, ir čia yra labai tik, ne vien tik ta klasė viską nulemia, ne vien tik tas tėvų varymas, grūdimas per gerklę, kaip jie sako. Kadangi tie, kuriems daugiausia grūdama, tie greičiausiai pabėga (moteris, 68 m.).*

Taigi tėvai, auginantys vaiką ne Lietuvoje, turi pagalvoti, kas vaikui patrauklu. Viena aišku, kad lietuvių kalba yra vertybė tėvams, bet ne mažam vaikui, tad vaiką prie kalbos turi traukti autoritetingi žmonės ir įdomi veikla.

Suprantama, kai kuriose situacijose tėvai leidžia vaikui kalbėti daugumos kalba, nes mano, kad to reikalauja aplinka, be to, jie pagrindžia savo sprendimą tuo, kad vaikams kalbėti daugumos kalba lengviau, viena pašnekovė taip apibūdina situaciją šeimoje: *Šeimoj lietuviškai stengiamės, bet, aišku, vaikai, jie jau galvoja anglų kalba, kaip sakoma, nes aplinka daugiau angliška, tai visą laiką namuose vyksta kova su dukra. Ji natūrali, ne tai, kad ji priešintųsi, bet ji natūraliai pradeda pasakoti. Grįžta: „Kaip sekasi mokykloje?“, ir pradeda pasakoti ką nors angliškai. Sakom, kad reikia lietuviškai, bet būna kitą kartą, pamokas kai reikia ruošti, yra terminologija, kuri yra jai lengviau, pamokas, kai jai reikia padėt, pavyzdžiui, algebra ar ką nors, tai tada kalbam angliškai* (moteris, 40 m.). Tačiau tie svetimos kalbos intarpai neturėtų pamažu užimti lietuvių kalbos vietas ir visada, jei nespaudžia aplinkybės, reikėtų stengtis su vaiku kalbėti lietuviškai, juk ir algebrą galima paaiškinti lietuviškai, o toks tėvų užsispyrimas, kaip rodo mūsų projekto duomenys, duoda gerus vaisius.

Dalis tėvų yra nusiteikę vaikus skatinti dovanomis, kad tik jie norėtų mokytis lietuviškai, respondentai pasakojo apie savo patirtį: *Tai buvo taip, kad [sūnus] paskaito 10 ar 15 minučių, tada tiek laiko užsidirba kompiuteriui* (moteris, 34 m.); *Tėvas sakė: „Jeigu skaitysi angliškas knygas, aš tau duosiu vieną centą už kiekvieną puslapį, bet jeigu paskaitysi lietuviškai, aš tau duosiu tris centus už kiekvieną puslapį“, jo, buvo toks žaidimas. – O tai padėjo? – Jo, aš manau, kad padėjo*

(vyras, 44 m.). Taigi kai kurie tėvai linksta skatinti vaikus įvairiais vaikams vertingais būdais. Tačiau dauguma kalbintų respondentų laikosi nuomonės, kad vaikai turi suvokti, jog lietuvių kalba viena iš kalbų, kurios reikia mokytis, ir jos reikia mokytis be jokio ypatingo atlygio, o jei ir skatina vaikus, tai labiau pabrėžia sėkmingą darbą, mokymąsi, o ne pačią lietuvių kalbą. Tačiau ne Lietuvoje užaugę respondentai gerai atsimesna tėvų taikytas skatinimo priemones ir teigia, kad jos padėjo suformuoti teigiamą santykį su lietuvių kalba. Tėvų metodus taiko ir savo vaikus mokydami. Ir tai pasiteisina. O vaikams patrauklūs yra ir ne tik materialūs, bet ir visai paprasti dalykai, pavyzdžiui, laikas, praleistas su daug dirbančiais tėvais.

Pastebėtina, kad ir lituanistinės mokyklos, ir veikla lietuvių bendruomenėje turi didelės reikšmės mokantis lietuvių kalbos. Lituanistinė mokykla svarbi dėl dviejų priežasčių, viena vertus, ji pastiprina lietuvių kalbą, antra vertus, vaikai susipažįsta su kitais lietuviukais, susiranda draugų ir taip savaime atsiranda progų bendrauti lietuviškai, vienas pašnekovas pabrėžė: *Mes pažįstam viens kitą nuo gimimo, čia retas dalykas. <...> Aš galiu išvardinti gal 30, kuriuos aš pažįstu nuo gimimo, žinai, per visas mokyklas, per viską* (vyras, 44 m.). Be to, vaikai supranta, kad yra ir kitų vaikų,

kurių tėvai laikosi tokių pačių nuostatų, viena pašnekovė, pati užaugusi ne Lietuvoje, savo vaikus vedė į lituanistinę mokyklą, nes žinojo, kad jos vaikai ten pasijus savi: *Bet, kas įdomu, kad tie vaikai, nuvažiavę į tą lietuvišką mokyklą, susipažino*

su kitais lietuviukais, pamatė, kad jie nėra tokie jau egzotiški <...> (moteris, 68 m.). Taigi užsimezga draugystės, jos tampa ir paskata mokytis lietuviškai, be to, šios draugystės gali tęstis ir suaugus. Ir suaugus bus su kuo lietuviškai auginti vaikus.

Atlikdami tyrimą pastebėjome, kad gerokai skiriasi dabartinių emigrantų ir pokario emigrantų požiūris į lituanistines mokyklas: pokario emigrantai buvo linkę vaikus leisti į mokyklas, stovyklas ir kitokią veiklą su lietuviais net ir suprasedami, kad vaikai laisvu laiku kalbės šalies kalba. Vienas pašnekovas, aktyviai dirbantis su skautais, pastebi, kad vaikai kalbasi šalies kalba, bet išmoksta ir lietuvių kalbą: *Man atrodo, daugumas čia vaikų, kaip aš į stovyklas nuvažiuodavau, skautų stovyklas, mes išsikabinę turime plakatus: „Stovykloje kalbama lietuviškai“, praeini, vien tiktai angliškai girdi (juokiasi). Bo jie visi čia auge, kai reikia, lietuviškai išmoksta* (vyras, 68 m.). Pokario emigrantai manė, kad lituanistinio paruošimo, kuris vyksta pamokų metu, užtenka pastiprinti lietuvių kalbą, nepaisant to, kad vaikai laisvu laiku kalbasi šalies kalba. O dabartiniams emigrantams atrodo, kad tai yra priežastis neleisti vaiko į tokią mokyklą, viena pašnekovė taip motyvuoja savo sprendimą neleisti vaiko į lituanistinę mokyklą: *Itakoja pasakojimai kitų žmonių, kai sako: „Nueinam, bet vaikai vis vien mokyklėlėj tarpusavy šneka vokiškai“, ar kažką tai. Tai pagalvoju – kokio velnio man ten grūstis – galvoju, vokiškai vaikai ir kieme gali pašnekėt* (moteris, 32 m.). O juk iš projekto duomenų matyti, kad žmonės, užaugę ne Lietuvoje, kaip vieną iš esminių kalbos išmokymo veiksmų, be šeimos, nurodo lituanistines mokyklas, stovyklas, lietuvių kalbos kursus, tad gyvenant emigracijoje to nereikia užmiršti ir atsisakyti. ■

Plakatas iš Lietuvos kultūros instituto Vokietijoje archyvu

„MISIJA SIBIRAS'14“:

ieškomas prasmingam ir kilniam nuotykiui pasiryžęs jaunas žmogus

Žingeidus ir jaunas, ištroškęs nuotykių, pasiryžęs tapti savo šalies istorijos dalimi, svajojantis apie prieš akis atsiveriančias bekraštes galimybes, o krūtinę užliejančią gerumo ir kilnumo bangą. Taip, kiekvienas jaunas žmogus šią vasarą gali savo šaliai padovanoti kilnų žygdarbį. „Misija Sibiras'14“ atranka prasidėjo.

„Misija Sibiras'14“ – tai dvi savaitės bekraščiam ir tautos stiprybės veidrodžiu tapusiam Sibire, vienas prasmingiausių gyvenimo nuotykių ir didžiulis žygdarbis, padovanotas Lietuvai.

„Pirmiausia jauni žmonės turi to norėti vien dėl to, kad jie yra jauni. Nes jiems viskas įdomu, o projektas „Misija Sibiras“ asocijuojasi su pačiais geriausiais nuotykiiais, atradimais, naujais draugais. Taip

pat tai yra išskirtinė galimybė prisiliesti prie gyvos, tikros mūsų senelių ir prosenelių istorijos“, – tvirtina atlikėjas ir projekto „Misija Sibiras'08“ dalyvis Marijonas Mikutavičius.

Portale www.misijasibiras.lt „Misija Sibiras'14“ dalyvio anketą užpildyti ir dalyvauti atrankoje gali kiekvienas. Jokio amžiaus, išsilavinimo, gyvenamosios vietos ar bet kokio kito cenzo paprasčiausiai nėra. Tereikia noro, užpildytos dalyvio anketos ir degti motyvacija šią vasarą praleisti prasmingai.

„Prasmė dalyvauti šiame projekte yra didelė, nes kiekviena šalis turi savo pasakojimus, savo istoriją, jautrumo bei džiugias temas. XX a. tremtys neatsiejamas dalykas nuo esminių mūsų šalies įvykių – vals-

tybės praradimo. Tremtis – pavienių žmonių dramos. Istorija yra ne tik tai, ką analizuoja istorikai, universitetai, egzistuoja tikroji atmintis apie žmonių išgyvenimus. Šis projektas gyvosios atminties tąsa, perdavimas jaunajai kartai. Dėl šio projekto jauni žmonės geriau supras Lietuvos istoriją“, – teigia filosofas prof. Leonidas Donskis.

Anketą užpildyti bus galima iki gegužės 15 dienos. Tuomet prasidės antrasis atrankos etapas – geriausių anketų autoriai bus pakviesti į bandomąjį žygį, po kurio ir paaiškės šią vasarą Sibire tremtinių ir politinių kalinių amžinojo poilsio vietas lankysianti ekspedicijos komanda.

„Jaunas žmogus yra žingeidus ir plačiai matantis, dar daugiau nori sužinoti, o jei jo auklėjimas yra, kad jam nenusispjaut į savo šalį, į jos istoriją, jis visomis išgalėmis stengsis dalyvauti projekte „Misija Sibiras“ ir tai įrodyti. Jei nepavyks, tai tas jaunas žmogus darys viską, kad dalyvautų kituose geruose darbuose, skirtuose jo šalies labui“, – sako grupės „G&G Sindikatas“ lyderis ir „Misija Sibiras'09“ dalyvis Gabrielius Liaudanskas-Svaras.

Šis projektas gyvas tik dėl žmonių gerumo. Gerus ir kilnius darbus remiantis bei palaikantis aukojimo portalas „Aukok.lt“ antrus metus iš eilės kviečia visus tapti šio kilnaus projekto dalimi. Čia projektui galima paaukoti neribotą sumą.

„Misija Sibiras“ – tai jau devintus metus labdaros ir paramos fondo „Jauniems“ organizuojamas jaunimo pilietiškumą bei patriotiškumą ugdantis projektas. Nuo jo vykdymo pradžios lietuvių tremties ir įkalinimo vietose Sibire jau apsilankė dvylika jaunimo ekspedicijų, sutvarkiusių apie 100 lietuviškų kapinių ir susitikusių su ten gyvenančiais lietuviais. ■

M. Dambriūnaitė-Šmitienė

Ilgiausiai Vasario 16-osios gimnazijoje dėstanti mokytoja

Marija Dambriūnaitė-Šmitienė gimė 1954 m. kovo 25 d. Niujorke, kalbininko Leonardo Dambriūno ir Elenos Dambriūnienės šeimoje. 1972 m. baigė gimnaziją Vašingtone, o 1976 m. – biologijos ir sveikatos pedagogikos ir anglų kalbos studijas Merilando universitete. Nuo pat jaunų dienų aktyviai dalyvavo lietuvių bendruomenės gyvenime ir buvo ateitininkų organizacijos narė.

1976 m. atvyko dirbti į Vasario 16-osios gimnaziją, kur dirba iki šiol ir yra ilgiausiai gimnazijoje dirbanti mokytoja. Nuo pat atvykimo iki dabar yra vysk. M. Valančiaus ateitininkų kuopos globėja.

M. Dambriūnaitė-Šmitienė aktyviai reiškiasi ir Vokietijos bei Pasaulio

Bronė
Lipšienė

lietuvių bendruomenės gyvenime. Nuo 1978 metų yra Vokietijos lietuvių bendruomenės (VLB) tarybos narė, dvi kadencijas buvo tarybos prezidento pirmininkė, trejus metus buvo VLB valdybos narė ir trejus metus PLB valdybos narė. Šiuo metu yra dar ir LR Seimo ir PLB komisijos Europos atstovo pavaduotoja.

Šešiasdešimtojo jos jubiliejaus proga panorau, kad Marytė pasidalintų savo gyvenimo atspindžiais su „Pasaulio lietuvių“ skaitytojais.

Kaip tėveliams pasisėkė užauginti tave ir brolių lietuviams?

Pirmiausia po klajonių per karo sudaužytą Europą atvykę į Ameriką, jie tvirtai žinojo, kad svetimame krašte jie bus lietuvių šeima. Tėtė net sukūrė metodiką, kurią su manim ir broliu išbandė (nepirko televizoriaus, vežiojo mus į lietuvių šeimas, kurios turėjo vaikų) ir vėliau išleido knygutę „Lietuviškas auklėjimas šeimoje“. Man atrodo, ji ir dabar labai tiktų auginantiems vaikus išėvijoje. Nuo 9 m. visas vasaras po 3 mėnesius praleisdavome įvairiose lietuviškose stovyklose arba atostogaudavome su lietuvių šeimomis.

Tiek ilgai – stovyklose? Ar jos tave auklėjo?

Ir dar kaip auklėjo. Ten išmokau skalbti, tvarkyti kambarius, išmokau šimtus dainų, šokti, vadovauti užsiėmimams, vesti vakarus, rašyti į stovyklos laikraštėlį. Mano pirmą eileraštuką labai pagyrė kun. Stasys Yla (iškentęs Štuthofio stovyklą kartu su Baliu Sruoga ir kitais Lietuvos inteligentais). Nuo 16 metų jau buvau stovyklose pagalbininkė, o po to – vadove. Teko net truputį stovykloje „prižiūrėti“ ir dabartinį Vilniaus arkivyskupą Gintarą Grušą. Įsimintina Jaunimo sąjungos stovykla, kuriai teko vadovauti Kolumbijoje Slotkų ūkyje.

Kuo ypatinga buvo tavo „amerikietiška“ jaunystė?

Amerikos mokykla moka išauginti pasididžiavimą savo šalimi jaučiantį kiekvieną mokinį. Mokiausi aš privačiose katalikiškose mokyklose. Mergaičių gimnazijoje, pilnoje įvairiausių rasių mergaičių, savaime ir ▶

Parodos atidarymas

nepastebimai užaugau tolerantiška rasėms, tautybėms ir tikėjimams. Tiesiai ir drąsiai reikšti savo nuomonę bei oriai priimti pašnekovo mintis išmokė taip pat Amerikos mokykla. O šiaip mano „amerikietiška jaunystė“ buvo lietuviška: šeštadieninė mokykla (mokinė ir 5 metus mokytoja), tautinių šokių grupė, ateitininkai, lietuvių tinklinio klubas, lietuvių studentų sąjunga ir t. t.

Kokią vietą lietuvių tautiniai šokiai užėmė tavo gyvenime?

Tautinius šokius šokau nuo pat vaikystės. Kai įsteigėme grupę „Malūnas“, man iš Lietuvos atsiuntė gražius tautinius rūbus, kuriuos aš labai mėgau. Iš viso tautiniai rūbai mums, lietuviams išėivijoje, buvo kažkas ypatinga, identifikavimosi su lietuviška kilme požymis. Mes juos dėvėjome ne tik šokdamos, bet ir įvairiuose renginiuose, kai reikėdavo reprezentuoti Lietuvą. Nemaža metų ir pačiai teko vadovauti šokių grupei Vasario 16-osios gimnazijoje, jos šokėjus paruošiau vienai šokių šventei Amerikoje ir dviej – Lietuvoje.

Čionai, į Vasario 16-osios gimnaziją, mokytojai atvykome skirtingu laikmečiu, skirtingais keliais (tuoj po karo ar vėliau, iš DP stovyklų, iš Lietuvos, iš Vokietijos universi-

tetų ir t. t.). O kas tave atvedė per Atlantą į Vokietiją?

Buvo metas, kai Vasario 16-osios gimnazijai trūko mokytojų, pinigų, dėl jų stygiaus algelės buvo labai skurdžios, bet Amerikoje ir Kanadoje buvo nusistatymas padėti gimnazijai ne tik aukomis, bet ir darbu. Direktorius Vincas Natkevičius pakvietė mane dėstyti lietuviams iš JAV biologiją, vadovauti tautiniams šokiams ir pavaduoti bendrabučio vedėją. Atvykau metams...

Mano „amerikietiška jaunystė“ buvo lietuviška: šeštadieninė mokykla, tautinių šokių grupė, ateitininkai, lietuvių tinklinio klubas, lietuvių studentų sąjunga ir t. t.

Dabar ir noriu daugiau sustoti prie ilgiausio gyvenimo etapo – Vasario 16-osios gimnazijos, kur dirbi jau 38-ti metai, dabar mokai anglų kalbos žemesnėse klasėse ir politikos lietuviukus, esi reikli ir pareiginga mokytoja (visi žino, kad niekur tiek daug nerašoma testų, kaip pas mokytoją Šmitienę), tačiau ypatingą reikšmę gimnazijai kaip institucijai, jos mokiniams ir lietuvių bendruomenei turėjo tavo įvairiopa veikla po pamokų. Pirmiausia norėčiau, kad skaitytojai sužinotų, kas paskatino tave tokią didelę gyvenimo dalį paskirti ateitininkams ir kaip tau sekėsi šį darbą dirbti.

Kai mes, Vašingtono lietuviukai, paugome, tinkamu laiku tinkamoje vietoje atsirado ponija Elvyra Vodopalienė, kuri ėmėsi mums skiepyti ateitininkų idealus, kurie atvedė mane iki moksleivės ir studentės ateitininkės įžodžio, kuriam likau ištikima. Vasario 16-osios gimnazi-

joje ateitininkų veikla buvo trumpai nutrūkusi, tad aš ėmiausi ją tęsti. Mačiau tos veiklos naudą jaunimui, ypač paauglystėje, kada jaunas žmogus ieško prisiliesti prie kokių nors grupių ar sambūrių, nes geriau už nuolatinius vakarėlius yra išmokti diskutuoti, organizuoti, kurti, keliauti. Mano vyro krikščioniška pasaulėžiūra buvo geras ramstis šiame darbe.

O kai jau prakalbome apie šeimą, kaipgi sekėsi suderinti darbą, visuomeninę veiklą ir šeimyninį gyvenimą?

Susituokėme kaip tik metus prieš IV PLJS kongresą 1979 m. Mano vyras Andrius buvo ruošos komiteto pirminkas, o aš atsakinga už informaciją (įsidėmėkit, nebuvo kompiuterio ir ne interneto laikai). Kas savaitę jis reikalavo išsiųsti informaciją apie ruošos darbus spaudai, o aš kartais neturėdavau naujų žinių iš komisijų – ginčijomės, „skyrėmės“ kas savaitę, bet informacija išeidavo į paštą. Toliau – vieni juokai, šitaip užsigrūdinę, galėjome visai taikiai gyventi 30 metų. Vyras visas savaitės dienas ir vakarus dirbo gimnazijoje, o aš turėjau rūpintis šeimos gyvenimu. Tuo pat metu visi dalyvavome lietuvių bendruomenės veikloje ir gimnazijos renginiuose, organizacijose, išskylavdavome kartu su mokiniais. Kai yra noras, viskam užtenka laiko.

Vienas iš pažymėtinų darbų gimnazijai, kurį nuveikėte abu su vyru, kitiems talkininkaujant, buvo Vasario 16-osios gimnazijos metraščio leidimas. Kaip gimė ši idėja ir kaip ji pasiteisino?

Vienas gimnazijos metraščio numeris yra buvęs išleistas 1954 metais. Jis lietuvių visuomenei pateikė išsamią gimnazijos finansinę apyskaitą. Kai vyras pradėjo dirbti Vasario 16-osios gimnazijos direktoriumi 1982 metais, užsibrėžėme tikslą visus užsienio lietuvius nuodugniai informuoti apie gimnazijos finansinę būklę, apie

mokinių ir mokytojų gyvenimą. Todėl jį leidome kasmet ir išsiuntinėdavome visiems aukotojams po platų pasaulį. Išdalindavome mokiniams, kurie jį priimdavo kaip dovaną. Bet vėl prisiminkite, kad nebuvo kompiuterių nei skaitmeninės technikos – tik rašomoji mašinėlė ir baltas lapukas, kuriuo galėjai išmušti neteisingai parašytą raidę. O kiek vargo buvo su nuotraukomis, kai netiesiai priklijodavau jos aprašymą, kurį su garais reikėdavo tiesinti. O lietuviško raidyno ženklus reikėjo pirmame numeryje sudėti ranka visur, vėliau – tik pavadinimuose. Metraštis priartino gimnaziją prie pasaulio lietuvių, jos gyvenimas ir finansinė padėtis plačiai visuomenei buvo nuolat žinomi. O mūsų buvę mokiniai iki šiol dalijasi jo nuotraukomis „Facebooke“.

Tavo fotoaparatas – daugiausiai pagarbos nusipelnęs instrumentas gimnazijoje, gebėjęs talkininkauti

ir lietuvių laikraščiams bei internetiniams puslapiams. Papasakok apie savo draugystę su juo.

Metraštis ir padarė iš manęs fotografę. Kun. Jonas Dėdinas tuo metu jau buvo susižavėjęs vaizdo technika, o reikėjo labai daug nuotraukų, kad metraštis taptų patrauklus. Turėjau tokį menką fotoaparačiuką, studentišką, ir galimybės jo buvo irgi tik studentiškos. Bet aš turėjau gerą brolių – jis man padovanojo tais laikais gana profesionalų fotoaparata. Jis ištikimai padėjo gimnazijos ir dažnai lietuvių bendruomenės gyvenimo akimirkas išlaikyti. Savo metu beveik į kiekvieną „Pasaulio lietuvių“ numerį siūsdavau nuotraukų su žinutėmis iš gimnazijos gyvenimo.

Savo jubiliejų švęsdama surengi asmeninę fotografijų parodą. Anksčiau esi dalyvavusi jungtinėse parodose. Kodėl šįsyk mes matome visai kitokias tavo nuotraukas?

Visus metus nuo pat pradžios fotografuoju kronikai žmones, įvykius, tad nuotraukose – tik veidai, veidai, veidai. Todėl atsirado poreikis fotografuoti savo malonumui gamtą, pastatus ir kt. Iš tokių nuotraukų ir atrinkau parodai 26 motyvus.

Prieš penkerius metus netikėtai turėjai atsisveikinti su savo vyru. Kas tau padeda įveikti netektį?

Tvirčiausias ramstis yra dukros Lina ir Daina ir brolis su šeima. Kurį laiką ir mama mane guodė (dabar jau serga demencija). Kai kurie draugai ir kolegos kasdienybę padarė lengviau pakeliamą, ir dar čia turiu patvirtinti priežodį, kad geri kaimynai yra net svarbiau už gimines ir draugus, o aš turiu nuostabius kaimynus.

Ačiū, Maryte, už pokalbį. Linkiu tau ilgų ir kūrybingų metų, linkiu Dievo palaimos tau ir tavo mylimiems artimiesiems. ■